

heeft als doel de bosbouw, het natuurbehoud en het landschapsbeheer in ruime zin te bevorderen. Het gaat ons dus om de bosbouw in al haar facetten, met het oog op de vele functies die bos en beplantingen kunnen vervullen. Solitaire bomen, boomgroepen, houtwallen, laan- en rijbeplantingen en andere landschapselementen hebben ook onze warme belangstelling.

De vereniging organiseert regelmatig studiedagen en excursies. Bovendien ontvangen leden 10 x per jaar gratis het Vakblad Natuur Bos Landschap. Daarnaast is er een website als bron van informatie over bos, natuur en landschap voor leden en andere belangstellenden.

Voor aanmelding en meer informatie kunt u terecht bij de website van de vereniging: www.knbv.nl

Studiekringdag met excursie 21/22 april 2006

Bosontwikkeling op de rijke groeiplaatsen

Omdat er in september al zo veel te doen is, organiseert de studiekring van de KNBV dit jaar de studiedag op vrijdag 21 april, met de dag er na een excursie. Het thema is 'Bosontwikkeling op de rijke groeiplaatsen'.

De bossen in de polders maken een snelle ontwikkeling door. De bomen groeien er hard en in ecologische zin vallen vooral de rijkdom aan vogels en paddenstoelen op. Sommige bossen beleef je al als 'volwassen' bos. Op veel plaatsen is er al natuurlijke verjonging van es en esdoorn. Tegelijk spelen er verschillende beheersvragen. Plantages van fijnspar en populier worden in snel tempo afgebouwd, maar hoe en waarmee daarna verjongen? Wordt bij de herplant opnieuw populier gebruikt? Zijn de dunningen in de percelen van es, esdoorn en eik adequaat? Nogal wat populierenplantages zijn de afgelopen tijd onderplant met duurzame houtsoorten. Is deze verjongingstechniek bevallen? Populieren worden door velen vooral als productieboom beschouwd. Toch zijn er met populieren (en wilgen) rijke, mooie bossen te maken. Voorbeelden op de studiedag en op de excursie.

De Studiekringdag wordt gehouden ergens in midden Nederland, de excursie op zaterdag is voorzien naar Flevoland.

Studiedag 'Met ethiek het bos in'

Datum: 2 maart 2006

Locatie: Het Aardhuis, Hoog Soeren

Tijd: 13.30 tot 17.00 uur

Organisatie: KNBV en Kroondomein Het Loo

Doelgroep: leden KNBV en VTB en andere geïnteresseerden

Doel: Informeren en discussiëren over de rol van ethiek in het bosbeheer

Kosten: gratis voor leden KNBV en VTB, voor niet-leden 20 euro

Maximum deelnemersaantal: 60

Programma:

- 13.00 Ontvangst deelnemers
- 13.30 Opening door voorzitter KNBV Jaap Kuper
- 13.45 Presentatie Evelien Verbeij (Wageningen UR): 'De identiteit van de bosbeheerder'
- 14.05 Presentatie Hans Gierveld (Stichting Twickel): 'Ethiek in de praktijk'
- 14.25 Presentatie Prof. dr. Frans W.A. (Brom Ethiek Instituut Universiteit Utrecht): 'Nut en noodzaak van een beroepscode'
- 14.45 Pauze
- 15.15 Workshops 'De ethiek in uw werk'
- 15.45 Terugkoppeling workshops en plenaire discussie 'De ethiek in uw werk'
- 16.30 Plenaire discussie 'Nut en noodzaak voor een beroepscode in de bossector'
- 17.00 Afsluitend drankje

Opgeven kan bij de bestuursmedewerker van de KNBV, Patrick Jansen, tel: 0317-466563. Mailen kan ook: bestuursmedewerker@knbv.nl. Geef dan wel naam, postadres, postcode, woonplaats, telefoon, email door en geef aan of u wel of geen lid bent van de KNBV/VTB.

Beloning maatschappelijke functies van het bos is en blijft volkomen terecht

Eind vorig jaar zijn de bospakketten van het Programma Beheer gewijzigd. Dit was aanleiding voor een discussie in het novembernummer van dit blad over de doelmatigheid van de nieuwe regeling. Het draaide hierbij om de vraag of het ontwikkelen van natuurwaarden in het bos wel voldoende gestimuleerd wordt. Deze discussie gaat echter geheel voorbij aan het maatschappelijke belang van het bos ongeacht de aanwezige natuurwaarden.

Terecht stelt Jaap Kuper in zijn artikel dat de hectare-bijdragen voor de 'pluspakketten' te weinig extra's opleveren om de inkomstendering bij het achterwege laten van houtoogst te compenseren. Het is dan echter wel wat kort door de bocht om te stellen dat het "ineffectief besteed belastinggeld" is.

Kuper zal het zo niet bedoeld hebben want hij heeft een jaar geleden zelf nog eens op een rij gezet welke maatschappelijke functies het bos, los van de natuurwaarde, vervult: recreatie, landschap, bevordering optimaal woon- en leefmilieu, schoon water, waterberging, schone lucht, CO₂-vastlegging enz. Een basisvergoeding voor de boseigenaar van 51,24 euro per hectare per jaar is dan eigenlijk een schijntje. Het lijkt me heel wat zinvoller om samen te lobbyen voor een hogere basisbijdrage dan te discussiëren over de verdeling van de schaarste. Hierbij is het in de eerste plaats noodzakelijk dat het Ministerie van LNV erkent dat het bos naast de waarde voor de natuur veel meer maatschappelijke relevante functies heeft. De volgende vraag is hoe deze functies gewaardeerd en beloond zouden moeten worden. Onderzoekinstellingen als Alterra moeten in staat zijn daar het nodige materiaal voor aan te dragen. Daarnaast zou het interessant zijn te onderzoeken of bosbeheerders überhaupt gevoelig zijn voor financiële prikkels die hen moeten beïnvloeden bij het beheer. Mijn ervaring is dat goede beheerders zich richten op duurzaam bosbeheer en zich dus niet laten leiden door veranderlijke subsidieregelingen, alle goede bedoelingen van de beleidsmakers

ten spijt. Zou Jaap Kuper zich bij het beheer van het Kroondomein laten leiden door de hoogte van de subsidie? Ik kan het me nauwelijks voorstellen!

Albert Schimmelpenninck, bestuurslid Federatie Particulier Grondbezit

Naschrift van Jaap Kuper op de reactie van Albert Schimmelpenninck

Ja, het is zeker zinvol om te trachten de vergoeding voor de maatschappelijke functies van het bos te verhogen. De maatschappelijke tegenprestaties van het bos zijn dat meer dan waard. De vraag is dan wel hoe je dat doet. De discussie in het novemnummer ging daar echter niet over. Die discussie richtte zich op het budget en de toedeling daarvan zoals dat nu is vastgesteld. Het zou wel zo handig geweest zijn als dat tenminste doelmatig en effectief zou zijn gedaan.

Het interessante van het huidige overheidsbeleid is dat er veel van is terug te vinden in de doelstelling van veel boseigenaren. Dat biedt een prachtkans om gezamenlijk iets tot stand te brengen. Jammer dat die kans niet goed benut wordt.

Of wij ons bij het beheer van het Kroondomein laten leiden door de hoogte van de subsidie? Ja, tot op zekere hoogte wel. Elke landgoedbeheerder heeft zijn eigen, al dan niet ambitieuze, doelen die hij wil realiseren. Over het algemeen zijn de inkomsten die hij uit het landgoedbeheer in engere zin kan verwezenlijken niet voldoende om alle ambities waar te maken. De beheerder zal daarom een open oog moeten hebben voor het verkrijgen van inkomsten van elders die hem in staat stellen de beoogde doelen te realiseren. Subsidies behoren daar ook toe. Maar omdat er aan elke subsidie voorwaarden zijn verbonden, is het steeds een afweging of de beoogde subsidie moet worden benut of niet. Hoe hoger en doelmatiger de subsidie,

hoe groter de kans dat die afweging in positieve zin uitvalt.

Met de bossen van het Kroondomein streven wij naar een versterkte ecologische en fysieke robuustheid, naar meer menging, meer loofhout, meer structuur, grotere staande voorraden, grotere biodiversiteit, meer dood hout. Aan al die wensen hangt een prijskaartje. We kunnen uit de lopende middelen slechts een deel van die wensen financieren. Subsidies zouden daar dus een bijdrage aan kunnen leveren, maar dan moeten die wel doelmatiger en effectiever worden ingezet dan in het Programma Beheer wordt voorzien.

Lobbyen voor een hogere bijdrage aan het bos? Doe ik graag aan mee. Wij moeten ons dan wel inzetten om de overheid te laten begrijpen hoe een hogere subsidiebijdrage tot een groter maatschappelijk functioneren leidt, hoe het extra besteedde belastinggeld tot een beter product voor de samenleving voert. Dat moeten we concreet maken en duidelijk uitleggen. Het subsidiesysteem moet daar weer helder op inhaken: het moet doelmatig zijn. Vervolgens moet het specifieke doel van de subsidie gerealiseerd kunnen worden: het moet effectief blijken.

Als we tot dit alles niet in staat zijn, moeten we niet vreemd opkijken als er geen steun te vinden is voor een grotere bijdrage aan het bos. Want waarom zou de gemeenschap extra middelen beschikbaar stellen voor een bos dat er toch al is, dat toch al landschap vormt, dat toch al koolstof vastlegt, dat toch al water bergt, dat toch al lucht zuivert.

We moeten ons niet alleen richten op het verkopen van wat we reeds hebben. We moeten ook gaan verkopen wat we nu nog niet hebben, maar wel willen verwezenlijken.

Jaap Kuper

Buitenlui: beheerders of bedervers van het landschap?

In het artikel “Buitenlui: een aanzienlijke groep potentiële landschapsbeheerders”, uit de oktobereditie van dit blad wordt de toename van het aantal buitenlui in het landelijk gebied vooral als een kans gezien. De auteurs wekken de indruk dat, met de juiste voorlichting, ondersteuning en subsidiëring, door de buitenlui alles goed zal komen met de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van ons mooie platteland. Ik ben het daar niet mee eens.

Neem om te beginnen de foto boven het artikel. Een typisch voorbeeld van de vele onooglijke negorijtjes waarmee het Nederlandse platteland tegenwoordig bezaaid is. Een uit het verband gerukte boerderij, een weijtje met beestjes, schuurtjes van het ‘Hubo-type’. Ongetwijfeld een paradijsje voor de bewoners. Anderen hebben er echter weinig te zoeken. Een dissonant in het landschap. Men vindt er paarden, pony’s, ezels, schapen, geiten, kippen, eenden, ganzen, reeën, pauwen, kalkoenen, damherten, alpaca’s, struisvogels en kangoeroes. Heel Nederland één grote kinderboerderij. Niet zelden achter deugdlijk Heras. Paardenminnaars zijn een categorie op zich. Hier volstaat verwijzing naar het artikel: de ‘witte-linten-ziekte’ wordt er treffend omschreven.

Veel woonboerderijen zijn overigens vooral níet te zien: hoge hagen van beuk, laurierkers of coniferen onttrekken de woonboerderij aan het gezicht. Vaak is dat maar goed ook, gezien het onrecht dat de opstal onder het mom van verbouwing is aangedaan. Het heeft tot gevolg dat de boerderijen, vanouds gezichtsbepalers en bakens in het landschap, worden “losgekoppeld” uit hun omgeving. Het landschap verliest daarmee zijn samenhang.

Met de landbouwgronden die tussen al dit fraais liggen is het vaak niet veel beter gesteld. Door het vertrek van de boeren worden landbouwgronden steeds vaker gebruikt door boeren die elders wonen. Het gaat om maïs en gras. En liefst zoveel mogelijk. Grote, karakterloze grasakkers en maïsakkers zijn het resultaat, alle ‘buurtschapsinitiatieven’ ten spijt.